Cena 60 gr. Цана 60 гр.

Ніва

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 27 (175) БЕЛАСТОК, 5 ЛІПЕНЯ 1959 года ГОД IV

3 ліпеня беларускі народ адзначае 15-ую гадавіну вызвалення сваёй сталіцы.

Сёння ў чарговай карэспандэнцыі з Мінска друкуем нарыс аб людзях слаўнай сталіцы БССР.

СУВЯЗЬ з ЛЮДЗЬМІ ДАЕ МОЦ ЧАЛАВЕКУ

Дзядзька Базылюк сядзеў за сталом і акуратна нешта выпісваў.

— Што, — спытаў я, прывітаўшыся, — мо' зноў пачалі працаваць?

— А ці ж я калі - небудзь зракаўся працы? — адказаў пытаннем дзядзька Базылюк.

— Не, але я чуў, што вы на пенсіі? — прагаварыў я збянтэжаны.

— Правільна. на пенсіі. Але ўсё ж цяжка пакінуць працу. Бач, — гаварыў ён нейк задуменна. — сувязь людзьмі дае моц чалавеку, старасць ад яго адганяе і дае яму пэўнасць, што ён яшчэ карысны ў жыцці грамадства. Таму я і баюся парваць гэтую сувязь, таму і грамадскую працу не магу зусім закінуць.

І так, слова па слове, мы разгаварыліся. Слова «разгаварыліся» мо' і не зусім тут трапнае. У сапраўднасці то я слухаў, а дзядзька Базылюк расказваў аб сваёй мінулай легальнай і нелегальнай дзейнасці.

(Працяг на стар. 2).

ПАЗНАЁМЦЕСЯ
Мікалай Саковіч і яго хлопцы

Цэнтральная частка Мінска пасля вызвалення і цяпер.

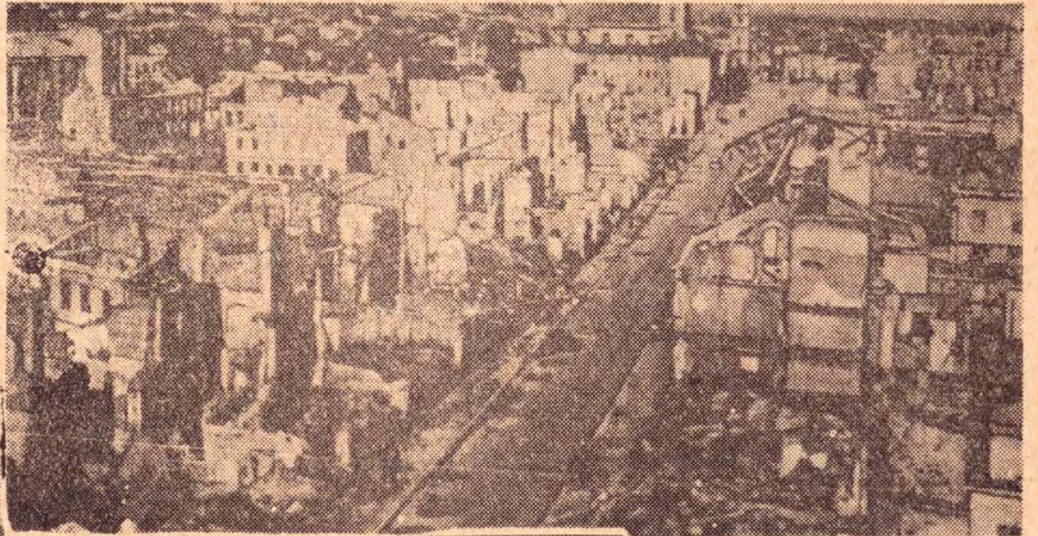

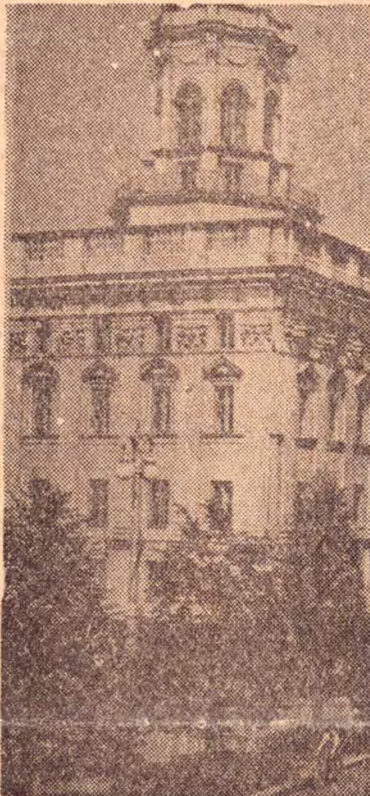

Першай ластаўкай, якая прынесла Мінску славу вялікага прамысловага горада, за рубяжом, быў 25-тонны «жалезны бык». Так называлі ў Кітаі магутныя самазвалы з фігуркай зубра на капоце матора. Услед за першай паявілася і іншая: трактары «Беларусь», падшыпнікі, складаныя станкі, тэлевізары, канавакапальнікі... У іх ліку і прадукцыя ММВЗ — Мінскага матавеласіпеднага завода.

ММВЗ — адзін з буйнейшых заводаў сталіцы БССР. Лік яго рабочых перавышае колькасць насельніцтва невялікага горада. А веласіпедаў завод выпусціў ужо столькі, што ўсе жыхары такой краіны, як Нарвегія, маглі б атрымаць па аднаму. Што датычыцца матацыклаў, то на іх адначасова магло б паехаць усё насельніцтва, скажам, Шчэціна.

План 1959 года мотавелазаводцы абавязаліся выканаць да 20 снежня і выпусціць звыш плана прадукцыі на 5 мільёнаў рублёў. У першых радах барацьбітоў за светлую будучыню — брыгады, якія спаборнічаюць за званне калектыва камуністычнай працы. Аб адной з такіх брыгад на ММВЗ і расказвае гэты нарыс.

...Да прадпісанню доктара токару Шычко належала вылежаць яшчэ два дні. Аднак раніцай ён аб'явіў у хаце:

— Сёння выходжу на працу.

За тыдзень Віктар і засумаваў па заводу і трохі адвык ад яго. Шум здаваўся занадта моцным, паветра — занадта цяжкім. Ды і зусім зразумела: хлопец быў яшчэ хворы. У інструментальным цэху адразу заўважылі яго:

— Хворы прыбыў. Ці не зарана?

Падыйшоўшы да станка, Шычко самлеў: дзе матрыцы? Яны ж вось тут, на тумбачцы стаялі. Цэлых 97 штук! Кожную прапусціў праз свае рукі, засталося толькі закончыць. І няма. Дзе ж яны?

— Матрыцы шукаеш? — запытаў Мікалай Саковіч, — і не шукай. Няма іх.

Віктар разгубіўся. А як жа план? А заробак? А Саковіч хітравата паглядваў на яго. Урэшце ён хлопнуў Шычко па плячу і сказаў:

— Ішоў бы ты, Віцька, дахаты. Матрыцы тыя мы за цябе дакончылі. Пасля работы заставаліся. Так што за план не хвалюйся...

Прайшло некалькі дзён. Адыйшоўшы пасля хваробы, Віктар нармальна працаваў. Падыйшоў час зарплаты. Віктар адшукаў сваё прозвішча ў ведамасці і хацеў ужо распісацца. але раптам спыніўся. Сума была на 150 рублёў больш той, на якую ён разлічваў.

Значыць, хлопцы дапамаглі не толькі план выканаць, але і зарабіць.

Вось з гэтага і пачынаецца гісторыя брыгады, якая спаборнічае за высокае званне калектыву камуністычнай працы. Усе за аднаго, адзін за ўсіх, — так думалі і дзейнічалі гэтыя хлопцы. І яны вырашылі аб'яднацца ў брыгаду. Валянцін Казлоў, Альберт Судаўцаў, Сяргей Таргоўцаў і Віктар Шычко брыгадзірам выбралі самага вопытнага і аўтарытэтнага тавырыша — Мікалая Саковіча.

З таго часу прайшло больш трох месяцаў. Тэрмін, зразумела, малы. Але ўжо можна падвесці некаторыя вынікі.

(Працяг на стар. 3).

ДЗЕВЯТЫ ВЫПУСК

20 чэрвеня г. г. у сценах беларускага ліцэя ў Бельску адбылася радасная ўрачыстасць, якая ўжо ў гэтай школе стала традыцыйнай, — свята выпускнікоў. Гэта ўжо 9-ты выпуск Бельскага ліцэя. Да 237-мі папярэдніх выпускнікоў ліцэя далучылася 27 новых.

Па - святочнаму выглядалі доўгія калідоры ліцэя, дзе адбывалася ўрачыстасць. Зробленая ў вясёлых тонах дэкарацыя, з зялёнымі бярозкамі ў кутках, ствapaлa вясновы настрой.

Жывымі фарбамі вясны зіхацелі і аўтары ўрачыстасці — матурысты. Дзяўчаты прыйшлі ў балёвых сукенках, хлопцы ў святочных касцюмах. Па - святочнаму апранутымі былі таксама бацькі выпускнікоў, настаўнікі і запрошаныя госці.

Матуральны баль распачаўся ў 8 гадзін вечара.

У той час у іншым зале бацькоўскі камітэт зашпільваў на апошні гузік не менш важнае мерапрыемства — супольную вячэру.

Калі ўсе ўдосталь натанцаваліся, запрасілі за сталы.

Пышна выглядала матуральная вячэра. У даўжэзным зале стрункай выцягнуліся сталы, на якіх бракавала мусіць толькі птушынага малака.

Паабапал сталоў — настаўнікі, бацькі, выпускнікі і госці.

З прамовай да моладзі выступае дырэктар ліцэя, Яраслаў Кастыцэвіч. Ён гаворыць аб тых вялікіх клопатах партыі і ўрада, якія стварылі ўсе ўмовы для развіцця беларускай моладзі, і заклікае выпускнікоў, каб яны сваёй далейшай навукай і працай аддзякавалі народнай уладзе.

Яго выступленне прысутныя ўзнагароджваюць гулам апладысментаў. Асабліва сардэчна апладзіруюць выпускнікі.

Нічога дзіўнага, Яраслаў Кастыцэвіч з'яўляецца для вучняў другім бацькам.

З прывітальнымі прамовамі выступаюць таксама старшыня Галоўнага Праўлення Беларускага грамадска - культурнага таварыства Уладзімір Станкевіч і старшыня Прэзідыума павятовай Рады нарадовай у Бельску тав. Навакоўскі.

Урэшце ад імя выпускнікоў выступае прымус ліцэя Жэня Маскоўчык. Яна ў сардэчных, непасрэдных словах дзякуе настаўнікам за перададзеныя веды і клопаты ў час вучобы і запэўнівае прысутных, што выпускнікі не заплямяць гонару школы і апраўдаюць надзеі сваіх настаўнікаў і бацькоў. Яна падносіць дырэктару ліцэя букет кветак. Кветкі атрымалі таксама ўсе настаўнікі ліцэя.

Пасля вячэры да белага ранка працягваўся баль. Развіталіся матурысты са сваёй школай, настаўнікамі і сябрамі.

Заўтра кожны з іх пойдзе сваёй дарогай. Адны накіруюцца ва ўніверсітэты, палітэхнікі, іншыя пойдуць вучыць у вясковыя школы, але кожны панясе ў сэрцы любоў да роднай школы, якая дала ім першую пуцёўку ў жыццё.

Рыгор ЛЯСУН

Бельскі выпуск 1959 г.

Фота — Ул. Карпенюк

ШЫРОКІМ ФРОНТАМ

Рэзервы нашай сельскай гаспадаркі значныя, — сказаў на ІІ Пленум ЦК ПАРП У. Гамулка. Мярылам гэтых рэзерваў з'яўляецца ўзровень сельскагаспадарчай прадукцыі ў краінах, у якіх глеба і кліматычныя ўмовы падобныя ці такія ж самыя, як у нас, напрыклад, у Чэхаславакіі і ГДР. Варта адзначыць, што празмерная і неабгрунтаваная розніца існуе ў нас таксама і паміж раёнамі з падобнымі эканамічнымі прыроднымі ўмовамі. Прадугледжаныя на перыяд бліжэйшых сямі год паказчыкі росту сельскагаспадарчай вытворчасці адпавядаюць магчымасцям і рэзервам развіцця сельскай гаспадаркі. Сельскагаспадарчая палітыка партыі і народнай улады за апошнія гады была накіравана на тое, каб выкарыстаць гэтыя магчымасці для забеспячэння пастаяннага росту сельскагаспадарчай вытворчасці.

Каб забяспечыць рэалізацыю пастаўленых перад сельскай гаспадаркай заданняў у 1959 — 1965 г. г., Палітбюро ЦК ПАРП прапануе наступныя мерапрыемствы:

1) Механізацыя, у сувязі з чым прапануецца змяніць паказчыкі, указаныя ў дырэктывах ІІІ З'езду партыі, наступным чынам: павялічыць у 1959 — 1965 г. г. пастаўкі трактараў з 80 тысяч штук прыкладна да 112 тысяч; пастаўкі прычапнога і іншага інвентару коштам каля 8,9 мільярдаў злотых узрастуць прыкладна да 19 мільярдаў злотых у рознічных цэнах, пастаўкі коннага інвентару складуць 9,5 мільярда злотых, г. зн. скароцяцца прыкладна на 0,9 мільярда злотых у параўнанні з першапачатковымі паказчыкамі плана. Накрэсленае павелічэнне паставак трактарнага абсталявання дазволіць механізаваць у сялянскай гаспадарцы ў 1965 годзе каля 1/3 асноўных палявых работ і зняць з іх 300 тысяч коней.

2) У галіне меліярацыі Палітбюро прапануе пашырыць праграму меліярацыйных работ у 1961 — 1965 г. г. і павялічыць крэдыт для гэтай мэты да 17 мільярдаў злотых. Гэта азначае, што капіталаўкладанні ўзрастуць у тры разы ў параўнанні з бягучай пяцігодкай. У выніку правядзення меліярацыйных работ у 1961 — 1965 гады сельская гаспадарка павінна атрымаць прырост кармоў, выражаных у сене, прыкладна 8 мільёнаў тон.

3) Сельскае будаўніцтва, на якое ў перыяд сямігодкі прызначаецца крэдыт у размеры 23,4 мільярда злотых. У 1961 — 1965 гады, як прадугледжваецца, у вёсцы будзе пабудавана 1200 тысяч жылых памяшканняў і гаспадарчых пабудоў на суму каля 40 мільярдаў злотых.

Шырокае забеспячэнне сучаснай тэхнікай малазямельных і сярэднезямельных сялян, адзначыў дакладчык, можна ажыццявіць толькі шляхам калектыўных закупаў буйных і больш дарагіх сельскагаспадарчых машын на грамадскія сродкі, а таксама шляхам сумеснага карыстання імі.

Калектыўных намаганняў сялян патрабуе таксама рэалізацыя праграмы меліярацыі і будаўніцтва. У сувязі з гэтым у вёсцы неабходна масавая, усеагульная грамадска - эканамічная арганізацыя сялян, галоўнай мэтай якой будзе мабілізацыя сялян на працу па павелічэнню і павышэнню якасці прадукцыі шляхам спалучэння індывідуальных намаганняў з узаемнай дапамогай і супрацоўніцтвам на базе накопленых сродкаў і дапамогі дзяржавы. Такой арганізацыяй павінны стаць сельскагаспадарчыя гурткі. У іх руках павінна сканцэнтравацца асноўная маса прызначаных для сялянскіх гаспадарак трактараў і машын. Яны павінны адыграць ролю арганізатара калектыўных намаганняў вёскі і грамадскіх сродкаў вытворчасці.

У. Гамулка асвяціў прынцып стварэння фонду развіцця сельскай гаспадаркі, які будзе прызначаны для ажыццяўлення калектыўных капіталаўкладанняў у вёсцы і дадзены ў распараджэнне сельскагаспадарчых гурткоў, як усеагульнай сялянскай арганізацыі. Земляробчыя вытворчыя кааператывы будуць таксама карыстацца гэтым фондам.

Дакладчык паказаў, што гэты прынцып, які павышае ролю і значэнне сельскагаспадарчых гурткоў, з'яўляецца пашырэннем рашэнняў ІІІ З'езду партыі па пытанню палітыкі партыі ў вёсцы. Грамадская сутнасць гэтых рашэнняў зводзіцца да наступнага: накіраваць вёску шырокім фронтам на шлях сацыялістычнага развіцця.

Сельскагаспадарчыя гурткі зусім не з'яўляюцца фактарам, які б супярэчыў вытворчым кааператывам.

СУВЯЗЬ З ЛЮДЗЬМІ ДАЕ МОЦ ЧАЛАВЕКУ

(Працяг са стар. 1).

Нарадзіўся ён у вёсцы Заляшаны, Гайнаўскага павета, у сям'і малазямельнага селяніна. Калі меў 6 гадоў, памёр бацька. Усяго тады давялося перажыць пяці сіратам (у Якуба было 4 сястры) на невялікім кавалку зямлі без бацькі. На жыццё зараблялі ў багацейшых сялян. Горкі гэта заробак. У час першай сусветнай вайны 17-гадовы Якуб, як і шмат іншых «бежанцаў», апыніўся аж у Пецярбургу. Там Якуб уступае ў рады камсамола.

— Ох, і гарачы тады быў час, — успамінае дзядзька Базылюк. — — Ды і ўздым у чалавека быў такі, што калі б сказалі ісці па заданню і аддаць жыццё, дык аддаў бы, не задумваючыся.

А ўсё ж-такі на радзіму, у сваю бацькоўскую вёску — цягнула. Не ведаў яшчэ тады Якуб, што ўладу ў краіне заграбае санацыя, што працоўныя не менш, чым пры царызме будуць стагнаць пад яе прыгнётам.

Родная вёска прыняла Якуба спаленай хатай, разбуранай гаспадаркай і панскімі секвестратарамі. За што толькі Якуб не прымімаўся. Ён быў і столярам, і шаўцом, і пячніком, і трачом, а ў канцы пачаў рабіць цэглу, а ўсё ж жыць было цяжка, ды немагчыма нейк аднавіць разбураную бацькоўскую гаспадарку.

Якуб навязаў сувязь з падпольшчыкамі. Нелегальныя сходы, лістоўкі, падпольная літаратура, — усё гэта захапляла юнака. Але за ім пачала сачыць паліцыя. У 1930 годзе Якуб папаў у Беластоцкую турму.

Турма для Якуба была школай палітычнай адукацыі. Пасля выхаду з турмы Якуб Базылюк арганізуе ячэйкі КПЗБ на тэрыторыі Кляшчэлеўскага раёна. Ён таксама з'яўляецца сакратаром раённага Камітэта ў Кляшчэлях. Хутка ў раёне налічвалася ўжо 60 членаў КПЗБ і 60 членаў КСМЗБ. Гэта была не малая сіла. Таму ў Кляшчэлеўскім раёне часта паяўляліся лістоўкі, якія заклікалі сялян да барацьбы з санацыйнымі прыгнятальнікамі. У вёсках штораз адбываліся забастоўкі. І як ні сачыла

На здымку: Якуб Базылюк у сваім агародчыку. Ён вельмі любіць кветкі.

паліцыя, колькі яна ні насылала сваіх канфідэнтаў, усё ж ёй не ўдалося выкрыць сетку ячэек КПЗБ ў Кляшчэлеўскім раёне. Не ўдалося ёй і ў саміх Кляшчэлях арганізаваць «стральца», «рэзэрвістаў», ці іншых фашысцкіх арганізацый. Моцны ўплыў мелі камуністы на насельніцтва раёна. Калі ў 1935 годзе Якуба Базылюка зноў арыштавалі і пачалі катаваць у Бельскай «дэфе», яны ўсё ж-такі нічога з яго не выбілі і, не маючы канкрэтных довадаў яго дзейнасці, засудзілі толькі на 4 гады турмы. А сетка КПЗБ усё ж была не выкрытай.

За гады савецкай улады Якуб Базылюк быў намеснікам старшыні райвыканкома ў Кляшчэлях. Калі ўварваліся на нашыя землі гітлераўскія захопнікі, Якуб Базылюк вымушаны быў пайсці ў падполле ў лес.

Пасля вызвалення дзядзька Базылюк увесь вопыт сваёй рэвалюцыйнай дзейнасці ўклаў у справу ўстанаўлення народнай улады. Ён быў першым арганізатарам ППР на тэрыторыі Бельшчыны. Доўгі час быў сакратаром гміннага камітэта ППР у Кляшчэлях. А пасля займаў шэраг адказных становішч у павеце. За ахвярную працу Якуб Базылюк быў узнагароджан «Медалем дзесяцігоддзя», а ў 1958 годзе ён атрымаў вялікую дзяржаўную ўзнагароду «Камандарскі крыж ордэна адраджэння Польшчы».

— Вось так больш-менш выглядае мая аўтабіяграфія, — закончыў дзядзька Базылюк. — Ну і пара мне ўжо дадому, — заспяшаўся ён, — парадкуючы на стале паперы. — Мая старая, брат — грозная, трымае дысцыпліну, — дадаў з цеплынёй, прадміргнуўшы па-маладзецку.

— Ну што ж, гэта зусім зразумела, — разважыў ён. — Калі я аднойчы падлічыў, дык на 30 год нашага сужыцця мне з сям'ёй давялося пажыць толькі 16 гадоў, а рэшта ўсё падполле, турма. Таму яна так цяпер трымае мяне ў хаце. А я не магу сядзець бяздзейна. Вось і цяпер я старшынёй павятовага праўлення ТППР і членам праўлення аддзела БГКТ. Нельга ж сядзець дома. Зрэшты, у працы я адчуваю сябе шмат маладзейшым.

В. БАРШЧЭЎСКІ

СВЯТА БАЛТЫКУ

У мінулым тыдні ў Польшчы, а ў сучасны момант у Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі адзначаюцца ўрачыста Дні мора. У ГДР гэты тыдзень адзначаецца пад лозунгам «Балтык — мора міру». У гэтым відаць непасрэдны працяг ідэі заключэння пакта паміж дзяржавамі Балтыйскага басейна ў справе выключэння гэтага малога мора з магчымых ваенных дзеянняў.

Як Савецкі Саюз, так і Польшча неаднаразова высоўвалі ўжо канкрэтныя прапановы ў гэтай справе. У апошні час у шэрагу прамоў справе ўтварэння з Балтыку мірнай зоны закранаў прэм'ер Савецкага Саюза Хрушчоў.

У суме савецкія і польскія прапановы былі прыняты таксама ўрадам Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі і зводзяцца яны да наступных момантаў:

Савецкі Саюз, Польшча, Германская Дэмакратычная Рэспубліка, Данія, Нарвегія, Швецыя і ФРГ абавязваюцца не праводзіць адзін супроць другога ваенных дзеянняў на Балтыйскім моры; у выпадку якога-небудзь узброенага канфлікту дзяржавы Балтыйскага басейна не дазволяць плаваць ніякім чужым ваенным караблям па водах Балтыку; караблі дзяржаў Балтыйскага басейна не будуць узброены атамнай зброяй.

Прапановы сацыялістычных дзяржаў адбіліся голасным эхам у Скандынаўскіх краінах і знайшлі там прыхільнікаў не толькі ў камуністычных колах. Газеты, набліжаныя да ўрадавых сацыял - дэмакратычных кол Нарвегіі і Даніі (нягледзячы на тое, што краіны гэтыя належаць да НАТО) звяртаюць увагу на магчымасць разрадкі напружанасці ў цэлым свеце, дзякуючы заключэнню пакта ненападзення паміж дзяржавамі Балтыйскага басейна. І толькі кансерватыўная прэса стараецца ўдаводніць, што калі Балтык будзе замкнуты для чужых караблёў, то для прыбалтыйскіх краін існавала б пагроза нападу з боку Савецкага Саюза.

Як бачым, здзіўляюча кароткую памяць маюць працаўнікі пагаднення на Балтыку. Не памятаюць яны падзей 15-гадовай даўнасці. А ў гады ж другой сусветнай вайны не хто іншы як гітлераўская Kriegsmarine патапіла некалькі сот саюзных караблёў, агульны танаж якіх вылічаецца дзесяткамі мільёнаў тон.

Сёння замест таго, каб гаварыць аб сапраўднай небяспецы, у некаторых заходніх краінах выказваецца абурэнне лозунгам, выданым у Германскай Дэмакратычнай Рэспубліцы з прычыны адзначаючыхся там «Дзён Балтыку». А тым часам не ў ГДР, а ў ФРГ адраджаецца новы, грозны ваенны флот. Канцлер Адэнауэр, крытыкуючы нядаўна савецкі праект мірнага трактату з Германіяй, выказаў, між іншым, незадаволеннасць тым, што СССР прадбачыў пэўныя абмежаванні ў прадукцыі і ўзбраенні германскай арміі ваеннымі караблямі.

Не трэба аднак лічыць, што абурэнне і пратэсты змогуць паменшыць мірнае значэнне прапаноў сацыялістычных дзяржаў. Як праект польскага міністра А. Рапацкага ў справе дэатамізацыі Сярэдняй Еўропы знаходзіць усё больш прыхільнікаў, так і прапанова ўтварэння з Балтыку мора міру будзе, напэўна, прадметам сур'ёзных перагавораў паміж зацікаўленымі дзяржавамі.

Уладзімір ЛАЗІНСКІ

ПЕРШАЯ ПТУШКА

Арцюшэўскі доўга расказваў аб сабе і сваіх спадарожніках, падрабязна апісаў кожнага і, нарэшце, змоўк.

— Што прымусіла вас парваць з групай? — запытаў генерал Губанаў.

— Не ведаю... Але, мусіць, у той дзень, калі я сустрэў дзяўчат, вясёлых, сардэчных, пабываў у вёсцы, агледзеў, як жыве народ, у душы штосьці скалынулася... Пасля гэтага мне праціўна было бачыць і Карла, і Бэна, і гэтых двух бадзяг.

Генерал націснуў на кнопку званка.

— Папрасіце таварыша Касцюкевіча.

— Слухаю! — адрапартаваў дзяжурны, і праз секунду ў кабінет увайшоў капітан Касцюкевіч.

— Пазнаеце «бадзягу»?

— Арцюшэўскі ўскочыў з крэсла.

— Дык, значыць, гэта ты? — задыхаючыся, запытаў ён, гледзячы шырока расчыненымі вачыма на статнага капітана.

— Як бачыце. Цямніць далей ні вам ні мне няма сэнсу, — усміхнуўся Касцюкевіч.

— Чаму ж вы адразу не здаліся нашым органам? — запытаў генерал.

— Баяўся... — Арцюшэўскі панура пахіліў галаву.

— Чаго баяліся?

— Кары - расстрэлу... Ды і людзей Рагулі таксама.

— Тыя двое — Карл і Бэн — не думаюць здавацца нам?

— Не, наўрад...

Генерал яшчэ раз націснуў кнопку званка.

— Адвядзіце грамадзяніна Арцюшэўскага памыцца, пераапраніце яго, пагаліце і накарміце, — загадаў ён, калі на парозе зноў з'явіўся дзяжурны.

— Слухаюся!..

Хутка Арцюшэўскі працягваў сваё апавяданне аб бадзяннях на Захадзе, аб разведачнай школе, аб сваіх трох спадарожніках. Гаварыў ён ціха, і было

П. БАРАШАЎ і В. КІТАІН 21)

(Дакументальная аповесць, расказаная палкоўнікамі П. Н. Сахаравым і Нагаевым).

па ўсяму відаць, што ўжо нічога яго не пужае і ён адкрыты да канца.

— Значыцца, у лесе засталіся двое ?— удакладніў генерал.

— Так, — адказаў Арцюшэўскі. — Карл і Бэн. Сустрэча з імі назначана на дзесятае вечарам каля Шубіна - Нёманскага канала.

— Вы пакажаце нам, дзе ваша база, дзе пахаваны Джо і схавана астатняя зброя?

— У любы час, хоць цяпер!.. — Арцюшэўскі хутка ўстаў з крэсла.

Генерал Губанаў устаў. Падняліся і ўсе астатнія, прысутнічаючыя тут удзельнікі аперацыі.

— Міхаіл Іванавіч! — звярнуўся ён да генерала Бакаева. — Я думаю, пара заканчваць?

— Так, — кіўнуў галавою другі генерал.

— А вашая думка? — звярнуўся генерал Губанаў да астатніх.

Іншай думкі не было ні ў каго. Усе даўно чакалі гэтага моманту, і вось ён настаў.

—Калі пачнем? — запытаў Сахараў генерала.

— Сёння, зараз жа, — адказаў Губанаў і адразу вылажыў план правядзення аперацыі.

Палкоўніку Сянкевічу даручалася стаць на чале групы чэкістаў, якая адправіцца разам з Арцюшэўскім у пушчу адшукаць базу групы і забраць усё шпіёнскае абсталяванне.

Палкоўніку Сахараву было загадана выехаць у Навагрудак і там адшукаць і захапіць Бэна. Зрабіць гэта трэба ў што б там ні стала да дзесятага чысла, гэта значыць да назначанай шпіёнамі сустрэчы ў пушчы, каб потым было лягчэй браць Карла, які нечакана знік і не з'яўляўся ў бухгалтара Семяненкі

— Замест Пакроўскага ў зямлянку паслаць супрацоўнікаў, можна з маладых! — прапанаваў Бакаеў. — А сам Пакроўскі павінен быць на пошуках Карла.

— Правільна, — згадзіўся Губанаў.

Групе «паляўнічых», на чале з маёрам Каратковым, трэба было неадкладна адправіцца ў пушчу, у раён Шубіна - Нёманскага канала, у раён назначанай шпіёнамі сустрэчы, разведаць падыходы да гэтага месца і арганізаваць засады для захопу Карла, а магчыма, і Бэна, калі да гэтага часу група палкоўніка Сахарава не паспее выявіць і абясшкодзіць таго ў Навагрудскім раёне.

— Я і генерал Бакаеў будзем знаходзіцца ў Налібоках, — сказаў Губанаў, — сувязь са штабам — па рацыі. Пытанні ёсць?

— Няма...

— Ну, тады пара ў дарогу! Ні пуха ні пяра! — генералы праводзілі сваіх баявых таварышаў да дзвярэй кабінета і тут жа самі пачалі збірацца ў дарогу, каб быць бліжэй да раёна прадстаячай аперацыі.

* * *

Разлучыўшыся з Фінам, Бэн накіраваўся на поўнач, да вёскі Ждановічы, туды, дзе павінны былі жыць яго матка і сястра. Ён абыходзіў бокам вёскі і хутары, паспешна, з апаскай перасякаючы паляны, і больш рухаўся лесам ці ўздоўж зарослых кустарнікам ручаёў.

І вось — знаёмыя мясціны... Ён не бачыў іх многа год. Не, не ўсё было цяпер знаёма Бэну ў роднай вёсцы. Большасць хат, калгасныя свіраны былі новымі, ды і сама вёска разраслася. Бэн схаваўся ў суседнім ляску і, толькі прычакаўшы змроку, як злодзей, прыслухоўваючыся да кожнага шораху, панадворкамі вышаў да агарода роднай хаты. Нервы яго былі напружаны.

Ён уздрыгнуў і выхапіў пісталет, калі злева пачуўся лёгкі шум. Чыясьці шэрая кошка выскачыла з-за плоту і перапуджана вытапырыла на яго вочы

— Цьфу, чорт, яшчэ дарогу перабяжыць! — вылаяўся ціха Бэн і штурхнуў кошку ботам.

(Працяг на стар. 5).

ПАЗНАЁМЦЕСЯ

Мікалай Саковіч і яго хлопцы

(Працяг са стар. 1).

Па - першае, цяпер брыгада штомесяц выконвае план на 130—150 працэнтаў, па - другое, палепшылася якасць прадукцыі, па - трэцяе, умацавалася працоўная дысцыпліна. У людзей паявілася многа новых рыс у характары, новых прывычак. Каб было зразумела, як усё гэта адбылося, пазнаёмімся бліжэй з членамі брыгады. Вось яны, Мікалай Саковіч і яго хлопцы...

Брыгадзір Мікалай Саковіч. 27-гадовы каржакаваты хлопец з жывымі чорнымі вачыма. У час працы Мікалай надзявае ваенную шапку з чорным аколышкам — памяць аб службе ў танкавай часці. Было гэта даўно, амаль пяць год назад. Але і цяпер Саковіч захаваў выпраўку, дысцыплінаванасць. Пасля дэмабілізацыі Мікалай на мотавелазаводзе. За гэты час ён стаў выдатным токарам, якому смела даручаюць самыя складаныя працы.

Камсамолец Мікалай Саковіч тэхнічна адукаваны рабочы. Гэта і зразумела: у яго 9-класная адукацыя. Цяпер ён рыхтуецца да паступлення ў тэхнікум. Гэта не лёгка: трэба яшчэ на будову жылога дома хадзіць. Але затое будзе свая кватэра, куды пераедзе Мікалай з жонкай і 2-гадовай Іркай. Хлопцы вырашылі паскорыць уваходзіны. Усёй брыгадай прыходзяць яны на будаўнічую пляцоўку і дапамагаюць свайму брыгадзіру.

За што паважаюць Саковіча? За ўмеласць, любоў да працы, настойлівасць, прынцыпіяльнасць, адкрытую душу. Па майстэрству ён на галаву вышэйшы за членаў сваёй брыгады. Але гэтая адлегласць скарачаецца. Мікалай імкнецца як мага больш поўна і зразумела перадаць свой вопыт, свае веды таварышам.

Камсамольцу Валянціну Казлову 25 год. Казлоў на заводзе амаль 2 гады. Але за гэты час акрамя свайго фрэзернага станка асвоіў шліфавальны, свярлільны, навучыўся слясарыць. Дарэчы Казлоў усяго 2 месяцы быў вучнем. Дапамагла дзесяцігодка і служба ў бранетанкавых войсках. А цяпер ён паступае вучыцца на завочнае аддзяленне вышэйшай навучальнай установы. Працуе ён без браку, выконваючы амаль ювелірныя аперацыі. Добры працаўнік, ён першы весяльчак і завадзіла ўсялякіх жартаў.

А гэта — Альберт Судаўцаў. Яму, як і Казлову, 25 год, аднак рабочы стаж — 12 год. Так здарылася, што прыйшлося зарабляць на жыццё змалку. Затое ў Альберта многа прафесій. Ён адрамантуе аўтамабіль і матацыкл, выканае слясарную работу, калі трэба, заменіць шафёра. А цяпер вось працуе самастойна, на такарным станку, але ўвесь час вучыцца новаму. Займаецца і дома: рыхтуецца да здачы экзаменаў за 8-ы клас. Але як да самага вялікага экзамена рыхтуецца Судаўцаў да ўступлення ў камсамол.

Сяргей Таргоўцаў, мабыць, самы франтаваты хлопец у цаху. Не ў сэнсе піжонства, а ў сэнсе падкрэсленай акуратнасці.

Пасля дзесяцігодкі камсамолец Таргоўцаў пайшоў у флот, дзе быў спецыялістам другога класа. У мінулым годзе вярнуўся бравы марак дадому. Доўга не думаў што рабіць. Рашэнне паспела хутка: мабыць спецыяльнасць і вучыцца завочна. І вось Сяргей на заводзе токарам. А ці ж вучыцца? Пакуль-не. Жонка - студэнтка ВНУ, дапамагае рыхтавацца да паступлення ў інстытут.

Таргоўцаў — удумлівы хлопец. Працуючы, ён захапляецца. Доўгія пальцы выконваць сваю справу спрытна, як быццам бы гуляючы. Дык ён жа і музыкант, мае свой акардэон.

І, нарэшце, апошні член брыгады, той самы Віктар Шычко, самы малады (18 год), але такі ж настойлівы, працалюбівы, як і яго старэйшыя таварышы. Трохі больш, чым паўгода Віктар на заводзе, а ўжо токар 3 разрада.

Шычко — спартсмен — парашутыст 2 разрада, на яго ліку 29 прыжкоў, прытым некалькі зацяжных.

Паступаючы на завод, Віктар вырашыў не парываць са спортам і вучобай. У гэтым годзе ён будзе здаваць на норму першага спартыўнага разрада і паступаць у тэхнікум. А ў камсамол ён уступіў ужо ў снежні 1958 года па рэкамендацыі Саковіча і Таргоўцава.

Вось коратка аб членах брыгады, якою кіруе Саковіч. Пачынаючы спаборніцтва за высокае званне, брыгада ўзяла абавязацельства выканаць план 1959 года да 7 лістапада, а сямігадовы план завяршыць за пяць год.

Ці стрымаюць сваё слова хлопцы? Няма сумнення. Вось глядзіце, у лютым хлопцы, яшчэ не арганізаваныя ў брыгаду, далі прадукцыі на 3000 рублёў, а ў сакавіку — ужо на 10.000, у красавіку — на 16.000! Больш чым у пяць разоў павялічылася прадукцыйнасць! За кошт чаго? Важную ролю тут адыгрывае спаборніцтва. Але і без рацыяналізацыі справа не абыйшлася.

Участак гэты апрацоўвае матрыцы для пуансонаў. Справа працаёмкая, але хлопцы яе асвоілі добра. Зменнае заданне выконвалі, не давалі браку. Але вось заводу павялічылі план выпуску матацыклаў амаль удвая. Ясна, што і матрыц спатрэбілася больш. Значыць, трэба было павялічыць колькасць людзей на ўчастку. Але брыгада вырашыла знайсці рэзервы павышэння прадукцыйнасці. Саковіч прапанаваў:

— Давайце зробім так: за кожным замацуем пэўныя індэксы матрыц. Няхай толькі ён іх апрацоўвае. Тады пераналаджваць станок прыдзецца радзей.

Так і зрабілі. Вытворчасць рэзка ўзрасла. Наступную прапанову зрабіў Таргоўцаў:

— Учора я зрабіў 15 матрыц індэкса 100 і столькі ж індэкса 72. Сёння трэба зрабіць столькі ж і заўтра. Адным словам, за тыдзень трэба зрабіць па 90 штук кожнага індэкса, а за месяц — больш чым па 370. Няхай мне адразу і дадуць столькі нарыхтовак. Я наладжу станок і буду некалькі дзён гнаць адну матрыцу.

І што ж? Высветлілася, што Таргоўцаў выканаў месячнае заданне за два тыдні. Спаборніцтва працягвалася. Цяпер наватарам выступіў Казлоў:

— Трэба расчляніць работу па аперацыях: я свярлю, ты праточваеш...

І гэта дало павышэнне выпрацоўкі. Карацей кажучы, цяпер участак у пяць разоў павялічыў прадукцыйнасць працы. Выраслі і заработкі ў членаў брыгады. У самага маладога — Шычко цяпер не бывае менш 900 рублёў, а раней атрымоўваў па 450—500 рублёў. Саковіч, як самы вопытны, зразумела, і зарабляе больш іншых — па 1400 — 1600 рублёў.

Ці варта гаварыць, што, спаборнічаючы за высокае званне, хлопцы рашуча кідаюць дрэнныя прывычкі. Ніхто з іх не п'е, не лаецца. Яшчэ і іншых яны ўтрымліваюць ад дрэнных спраў.

Сябруюць сем'і членаў брыгады. Часта яны збіраюцца разам, танцуюць, гуляюць, чытаюць вершы. Зімой не раз ходзяць разам на лыжах. А летам іншае: у лес, на рэчку. Бываюць сябры і ў тэатрах, кіно, музеях. Усё ім хочацца ведаць, усё ўбачыць.

Прагнуць жыцця гэтыя людзі, чыімі рукамі ствараецца камунізм.

Вось і ўвесь невялікі расказ аб брыгадзе Саковіча.

В. МІХАЙЛАЎ

АЎТАРЫТЭТ СПУЛДЗЕЛЬНІ

Сельскагаспадарчая спулдзельня прадукцыйная ў Крывой, Бельскага павета, сваёй прыкладнай працай здабывае ўсё больш аўтарытэт сярод акалічных сялян. Члены спулдзельні шмат дапамагаюць індывідуальным сялянам. Як толькі надыходзіць вясна, дык на спулдзельчым панадворку заўсёды шмат сялян. Адны хочуць пазычыць спулдзельчыя машыны, другія — пачысціць зерне ў спулдзельчай чышчальні, іншыя — выменяць сваё збожжа на спулдзельчае — кваліфікаванае, а яшчэ іншыя — змалоць збожжа ў спулдзельчым млыне.

Спулдзельцы нікому не адмовяць.

— Чаму ж не дапамагчы суседзям, калі ёсць такая магчымасць, — кажуць яны. Індывідуальныя гаспадары, штодзённа сутыкаючыся са спулдзельцамі, бачаць зусім іншае іх жыццё, дастатак. А жыццё тут і сапраўды нядрэннае. Напрыклад, з падзелу за мінулы год на адзін працадзень у пералічэнні на грошы выпала спулдзельцам па 24 злотых, да таго на адзін дзень выпала па два працадні. Працэй кажучы, за адзін дзень працы кожны спулдзелец, а ёсць іх каля 60 асоб (32 сям'і) атрымаў па 48 злотых. Напрыклад, з сям'і Івана Панютыча да працы ў спулдзельні хадзіла 4 асобы. Яны ў мінулым годзе выпрацавалі 700 працадзён і ў пералічэнні на грошы атрымалі каля 34 тысяч злотых. А за гэта ўжо можна жыць нядрэнна.

Сям'я Панютычаў не выключная сярод спулдзельцаў. Такіх сем'яў у Крывой ёсць значна больш. Ведаюць аб гэтым індывідуальныя гаспадары. Некаторыя з іх зайздросцяць спулдзельцам. Кажуць, што гэта дзяржава спецыяльна кладзе сюды такія сродкі, каб ашукаць індывідуальных сялян і заманіць іх у спулдзельню.

— Мы з гэтага толькі смяемся, — кажа Рыгор Юшчук, сакратар пярвічнай партыйнай арганізацыі спулдзельні. — Цікава, як яны гаварылі б, — дадае ён, — калі б мы не выходзілі дружна на працу, калі б у нас былі нястачы? — Напэўна, смяяліся б з нас і гаварылі б, што лодыры. Не дапамаглі б тады і «дзяржаўныя сродкі».

А некаторыя сяляне зусім разумна, па-гаспадарску ацэньваюць дасягненні спулдзельцаў. Гэтыя дасягненні пераконваюць іх у перавазе калектыўнага гаспадарання. Таму ўсё больш здарова думаючых сялян гарнецца да спулдзельні. Напрыклад, у праўленне спулдзельні вёскі Крывая ў апошні час злажылі заяўкі Уладзімір Барысюк, удава Надзея Раманюк, Рыгор Краўчук і Лявон Гаркавы з просьбай прыняць іх у згуртаваную, калектыўную сям'ю. Іх ахвотна прынялі. Спулдзельцы ведаюць, што чым больш калектыў, чым больш працаздольных людзей і большая плошча, тым большыя магчымасці ўсебаковага развіцця супольнай гаспадаркі, тым лепшае жыццё.

В. БАРШЧЭЎСКІ

З Бельскам не ладзіцца

Набліжалася зіма 1959 года, а з ёю і саракагоддзе Беларускай рэспублікі. Вось тады іменна адбылося паразуменне паміж праўленнем гарадского аддзела БГКТ у Беластоку і праўленнямі павятовых аддзелаў БГКТ у Гайнаўцы і Бельску - Падляскім. Справа была ў тым, каб гэтую знамянальную для беларусаў дату адзначыць цыклам кароткіх гутарак аб гісторыі Беларусі, якія можна перадаваць праз мясцовыя павятовыя радыёвузлы.

Апрацоўваць гэтыя гістарычныя гутаркі абавязаўся навуковы гурток, што існуе пры гарадскім аддзеле ў Беластоку. І справа рушыла наперад.

Да гэтага часу праз павятовы радыёвузел у Гайнаўцы перадана рэгулярна ўжо каля дваццаці такіх гутарак. Карыстаюцца яны вялікім зацікаўленнем сярод насельніцтва павета.

У Бельску таксама спачатку было перадана некалькі такіх гутарак... і на гэтым скончылася. Чаму? Няўжо не хапіла цярплівасці сябрам Бельскага беларускага актыву? (ся)

Адзін з найбольшых

Ужо заложаны фундаменты пад Беларускі агульнаадукацыйны ліцэй у Бельску. Будову ліцэя вядзе мясовае прадпрыемства БПП. Заканчэнне будовы плануецца на 1962 год. Гмах Беларускага агульнаадукацыйнага ліцэя будзе адным з найбольшых у Бельску.

На здымку: дырэктар БПП — Кастусь Майсеня знаёміць старшыню ГП БГКТ Уладзіміра Станкевіча з месцам будовы.

Тэкст і фота — В. Баршчэўскі

Ен цябе хлебам, а ты яго каменем

Гэта было не за сямю гарамі, не за сямю марамі. Гісторыя гэта здарылася недалёка ад Беластока ў вёсцы Падлясіцы.

А было гэта так:

Сяляне гэтай вёскі ўздумалі правесці меліярацыю сенажаці. Уздумалі і прыступілі да працы. А пасярэдзіне масіва сенажаці знаходзіўся шнурок Э. П. У самай сярэдзіне — ні абыйсці, ні аб'ехаць.

— Уступі ў наш калектыў, — прасіў яго сусед Мікола. — Выарэм трактарам, вартаснай травой засеем, паглядзіш, якая сенажаць будзе!

— Яшчэ што задумалі, — буркнуў сярдзіта Э. П. — меліярацыі ім захацелася! Мой бацька восемдзесят год пражыў, меліярацыі не знаючы. Дай Бог здароўя — і я без яе свой век дажыву.

— Ну і чорт з табой, — узлаваўся з свайго боку Мікола. — Абыйдземся і без тваёй ласкі.

Доўга пасля гэтай гутаркі не спалася Э. П.

— А ліха ж іх ведае, — думаў ён, пераварочваючыся з боку на бок, — чаго добрага, возьмуць дый спорканоць сенажаць сваім трактарам. А тады чакай, калі што там вырасце. А была чым карміць будзеш? Не, не дазволю, падам у суд, паеду ў Варшаву, напішу да хвалі № 56.

Супакоіўшыся на гэтым, ён заснуў. А назаўтра рана, апрануўшыся па-святочнаму, закінуў торбачку з хлебам на плечы і пабрыў у Беласток.

— Трэба перасцерагчы, забяспечыцца, а то сапраўды сапсуюць сенажаць сваім трактарам, — думаў ён, ідучы ў горад. — Выдумаў жа нейкі чорт гэту меліярацыю.

Доўга тлумачыў ён сваю справу супрацоўніку водна - меліярацыйнага Прадпрыемства ў Беластоку, які чіяк не мог зразумець, чаго той хоча.

— Не дазволю чапаць маёй сенажаці, падам у суд, — закончыў Э. П. свае вывады і непатрэбна задзёршы галаву, як генерал, якому ўдалося выйграць бітву, вышаў з бюро і накіраваўся дахаты.

Але толькі ён падыйшоў да вёскі, як пачуў мерны рокат трактара, які даходзіў якраз з таго боку, дзе знаходзілася яго сенажаць. Імгненна кінуўся ён туды. Але калі ён, аблітты потам, прыбег на месца, было ўжо позна. На месцы зялёнай сенажаці паблісквалі на вясеннім сонцы чорныя свежыя скібы.

— Каб вам так плечы бізуном здзёрлі, як вы — гэтую маю сенажаць, — вылаяўся Э. П. Але нічога не зробіш. Ен, сплюнуўшы ў бясільнай злосці, звесіўшы галаву, пацягнуўся дахаты.

Доўгі час ён не меў нават адвагі, каб пайсці паглядзець на сваю пакалечаную плугам сенажаць. Пры адным успаміне аб сенажаці нешта сціскала за сэрца.

Калі ж прышла пара касіць, ён не вытрымаў і пайшоў на сенажаць. Выраўнаная баранай ды валам, сенажаць зелянела рунню шаўкавістай маладой траўкі.

— Тут і авечкі не папасеш, не толькі не накосіш, — падумаў Э. П. — А такі ж воз сена ў мінулым годзе накасіў. Дый яшчэ і атава адрасла. Не, не дарую я ім гэтага глуму, падам у суд, — рашыў Э. П. і з гэтай пастановай вярнуўся дамоў.

Доўга думаў суддзя, які тут падчапіць артыкул

— Што ж — казна не збяднее, — думаў ён, — а тыя там з меліярацыі хай не сваволяць, ды чужую ўласнасць шануюць. Дайшоўшы да такіх мудрых вывадаў, пасля 8-мі месяцаў суддзя выдаў рашэнне прысудзіць Ваяводскаму Прадпрыемству водна - меліярацыйных работ 3000 зл. кары, хаця Э. П. нават і не снілася сабраць з яго шнура сена такой вартасці.

Праз некалькі месяцаў пасля суда, летам, Э. П. выйшаў на сваю сенажаць — і вачам сваім не паверыў.

Сенажаць была пакрыта буйнай, сакавітай, мягкай траўкай, якая здавалася, расце на вачах. Толькі на канцы сенажаці, які не быў заараны тырчэлі сіявбінкі быілля, ды расла цвёрдая дробная трава, ледзь прыкрываючы мох.

— І за што яны мне, па праўдзе сказаўшы, прысудзілі 3000 зл.? — гаварыў Э. П. жонцы. — Адзін пакос дасць больш сена, чым за пяць год збіраў. Ды й якое сена! Ну, але што ж, у судзе вучоныя людзі. Яны ведаюць, што робяць. Мусіць, цяпер такое права, што калі табе хто зробіць добра, дык павінен яшчэ і заплаціць.

— Ну, а што будзе, — заўважыла жонка, — калі Міхась Кандавы, які пазычыў у нас грошы, што мы за парасё атрымалі, не толькі не захоча звярнуць доўгу, а яшчэ на нас падасць у суд?

Гэта сапраўды будзе праблема для суда. Чаго добрага і васьмі месяцаў для такой справы не хопіць. (С)

З ДУМКАЙ аб школе

Наша дзяржава і народная ўлада прысвячаюць праблемам асветы і выхавання падрастаючага пакалення ўсё большую ўвагу. З мэтай большай сувязі школы з жыццём, у свеце пастаноў III З'езду Польскай Аб'яднанай Рабочай партыі, у палове 1960 года будзе скліканы Агульнапольскі педагагічны кангрэс.

Ініцыятарам склікання кангрэсу з'яўляецца Саюз польскіх настаўнікаў. Патрэба падобнага мерапрыемства аж надта відавочная. Новы змест навучання і выхавання ў школе, сціснуты рамкамі традыцыйных форм, што і з'яўляецца значнай перашкодай для далейшага развіцця школы і асветы.

Значна ўскладняе працу настаўніка і школы той факт, што да гэтага часу няма яшчэ дасканала распрацаванай праграмы навучання ў школах. Праграма, паводле якой вядзецца навучанне ў сучасны момант, значна перагружана і не заўсёды адпавядае патрэбам жыцця.

Не лепш выглядае справа і з падручнікамі. Да гэтага часу не існуе яшчэ, напрыклад, падручнік па гісторыі Польшчы.

Нярэдка сустракаюцца факты, калі выпускнікі школ працуюць у вытворчасці пад кіраўніцтвам сваіх ранейшых школьных сяброў, якія раней, з прычыны дрэнных поспехаў, пакінулі школу.

Усё гэта і стварыла неабходнасць склікання педагагічнага кангрэсу, які на аснове існуючага становішча і патрэб абмяркуе шляхі далейшай працы.

Цэнтральнымі пытаннямі кангрэсу будуць праблемы:

1) Якой павінна быць сістэма навучання, калі хочам з яе мець матор грамадскага развіцця і культуры ў Польскай Народнай Рэспубліцы.

2) Заданні і метады навучання ў сувязі з маральным і грамадскім становішчам дзяцей і моладзі ў краіне.

3) Як павінна быць зменена сістэма падрыхтоўкі настаўніцкіх кадр. Гэтае пытанне — самая набалеўшая справа.

Даклады аб галоўных і найбольш важных справах зробяць выдатныя спецыялісты і знаўцы гэтых пытанняў. У сучасны момант разгортваецца праца над зборам фактычнага матэрыялу, а таксама распрацоўка канкрэтных праграм.

Настаўнікі Беласточчыны актыўна ўключыліся ў падрыхтоўчую працу. 6 чэрвеня адбылося першае пасяджэнне Педагагічнай камісіі пры праўленні акругі ЗНП у Беластоку. Падрыхтоўчыя працы былі падзелены на асобныя секцыі. Секцыі прадыскутуюць план падрыхтоўчых прац і зоймуцца зборам і апрацоўкай фактычнага матэрыялу, які будуць прысылаць раённыя канферэнцыі настаўнікаў.

Ва ўсіх падрыхтоўчых працах будзе ўдзельнічаць шырокі грамадскі актыў.

Беластоцкае ваяводства будзе звяртаць асаблівую ўвагу на наступныя пытанні:

1. Лад і арганізацыя школ.
2. Навучанне і павышэнне кваліфікацыі настаўнікаў.
3. Прафесіянальнае навучанне.
4. Грамадская функцыя школы і настаўніка.
5. Апека над дзяцьмі і моладдзю.

Наблізіць школу да жыцця — галоўная мэта будучага педагагічнага кангрэсу.

П. ЧАРНЯКЕВІЧ

Мілыя сэрцу краявіды

Сямён Чарнак ужо 3 гады пасе авечак у Мілейчыцах.

Фота — В. Баршчэўскі

Матэрыялы аб Каліноўскім у музей

Як мы ўжо паведамлялі, у мястэчку Свіслачы на Гродзеншчыне арганізуецца музей вялікага беларускага рэвалюцыянера Кастуся Каліноўскага. Тут да 1856 года ён вучыўся ў прагімназіі.

Галоўнае Праўленне нашага Таварыства і Камітэт Будовы Дома-помніка Кастуся Каліноўскага ў Беластоку перадалі гэтаму музею камплект матэрыялаў: афішы на беларускай і польскай мовах, навуковая праца В. Кардовіча «Кастусь Каліноўскі», нумары «Нівы» з матэрыяламі аб Каліноўскім, каляндары, камплект марак для дабраахвотных грашовых складчын на Дом — помнік Кастуся Каліноўскага? (ся)

Да членаў і сімпатыкаў БГКТ у Беластоку

Як вядома, пры Гарадскім Аддзеле Беларускага таварыства ў Беластоку існуе бібліятэка, якая ў сучасны момант налічвае ўжо каля двух тысяч экземпляраў кніжак. Цікава ведаць, што ўзнікла яна на падставе нейкіх двухсот кніжак, якія Аддзел атрымаў ад Галоўнага Праўлення БГКТ у месяцы жніўні мінулага года.

За гэты час бібліятэка павялічвала свой стан, дзякуючы бясплатным дарам для яе ад гарадскіх установ і фірм, а таксама ад асобных членаў і сімпатыкаў нашага Таварыства.

Праўленне Гарадскога Аддзела Беларускага таварыства ў Беластоку і ў далейшым звяртаецца да сваіх членаў і сімпатыкаў з просьбай ахвяраваць кніжкі для нашай бібліятэкі.

Пры гэтай бібліятэцы будзе ўтвораны асобны фонд старадаўніх беларускіх выданняў. Калі хто мае такія выданні, просім прыносіць іх у Аддзел. З увагі на іх вялікую гістарычную і навуковую вартасць уласнікі такіх старадаўніх і перадваенных заходнебеларускіх выданняў атрымаюць грашовую ўзнагароду ад Галоўнага Праўлення БГКТ.

Будуць закуплены таксама старыя навуковыя і літаратурныя выданні на польскай, рускай, украінскай ці чэшскай мовах, у якіх ідзе мова аб беларускіх справах. Адрас Аддзела — Беласток, вул. Кюры Складоўскай 7, пакой 11.

(Дом Звёнзкаў Завадовых)

Квадрат Б-52

(Працяг са стар. 3).

Потым пераскочыў праз плот і рушыў да невялікай рубленай хаты. У ёй ён нарадзіўся і правёў дзяцінства. І цяпер з болем убачыў, што хата гэта даўно не ведала мужчынскіх гаспадарскіх рук. Дах яе, пакрыты зялёным мохам, у некаторых месцах паправальваўся, гаспадарскія пабудовы сталі зусім старыя, і брама кароўніка смутна вісела на адной пятлі...

Дзверы хаты былі адчынены. На працягу некалькіх цяжкіх мінут ён глядзеў у іх цёмны правал. Ці жывая матка, сястра і, галоўнае, як яны сустрэнуць яго?..

Каля парога мільганула постаць старой. Бэн адскочыў ад плота і так жа хутка выпрастаўся. «Маці, зразумела, маці!» — пазнаў ён.

І, ужо забыўшыся, што яго могуць заўважыць суседзі, падняць трывогу і схапіць, кінуўся ў хату. Ён сустрэўся з маткаю каля самага парога. Старая не пазнала яго, яна слепаватымі вачыма паглядзела на абросшага барадой чалавека і запытала глуха:

— Што госцю патрэбна?...

Бэн, як быццам бы яго душыла што, маўчаў.

Не дачакаўшыся адказу, старая падышла да стала, намацала на паліцы карабок і чыркнула запалкай, каб запаліць лямпу. Бэн хутка прайшоў у хату і асцярожна забраў у старой запалкі.

— Не трэба запальваць лямпу, мама... Гэта ж я, мама! Я — Генка Касцюк, сын ваш.

І маці пазнала сына па голасе, задрыжала і ні слова не магла прагаварыць. Яна толькі з ціхім ускліпваннем прыціснулася да яго грудзей і заплакала — ад радасці і гора.

Сын... вярнуўся сын яе, пасля стольkіх год! Яна ведала, што Генка, яе сын, служыў у немцаў у страшным атрадзе СС, ад якога цярпела ў тыя лютыя гады ўся вёска, ведала, што ён разам з немцамі ўцёк на чужыну. Колькі слёз праліла яна тады! Хто іх можа змерыць, матчыны слёзы?

З чым, адкуль прыйшоў ён цяпер і якое гора яшчэ ён прынёс у хату?..

— А дзе Насця? — запытаў Касцюк аб сястры.

— На ферме, хутка павінна прыйсці. Давай святло запалю, пагляджу на цябе, — гаварыла паспешна і ўсхвалявана маці.

— Не трэба, мама, пасядзім так! Ты раскажы, як вы тут без мяне?

— Нічога... — Старая апусцілася на лаўку каля стала, палажыўшы на калені свае вялікія, зпрацаваныя рукі. — У арцелі нічога, падымацца пачалі. А пасля вайны дык цяжка было — спалілі ж палавіну вёскі немцы, калі адыходзілі... Цяпер нічога, грошы ў хатах паявіліся. Ды цяжка, сынок, без мужыка... Хата развальваецца... цвіка прыбіць — і то бабінымі рукамі не прыб'еш. Гаспадар патрэбны. Дзякуй богу, — старая перахрысцілася радасна, — ты вось вярнуўся, цяпер на папраўку пойдзе...

Старая не дагаварыла, змоўкла і толькі праз хвіліну прамовіла.

— Зусім вялікі ты стаў. Дванаццаць год дома не быў... Дзе ж ты сядзеў? Дзе кару адбываў за немцаў? Як топячыся чалавек за саломінку, ухапіўся Касцюк за гэтае пытанне маці: ён доўга думаў над тым, як вытлумачыць, адкуль ён узяўся, дзе быў усе гэтыя гады, а маці сама падказала адказ.

— Далі мне пятнаццаць год. Працаваў у лагерах, у Якуціі, — ціха адказаў Бэн і дадаў: — Вызвалілі раней тэрміну. Цяпер усё будзе добра, маці...

Дрыжачымі рукамі старуха абняла свайго сына, але ў гэты час у сенцах пачуліся крокі. Касцюк кінуўся за печку, зацягнуў паркалёвую выліняную занавеску і прытаіўся ў цёмным і цёплым закутку, дзе пахла хлебам, варанай бульбай і аўчынаю.

— Бабка Дар'я, ты што ж гэта без агню вячэраеш? Дзе Насця? — пачуў Бэн звонкі дзявочы голас.

— На ферме дачушка... — адказала старая. — Ты праходзь, а святло я запалю зараз...

— Ды я пазней забягу, мне Насцю трэба, — адказала дзяўчына.

— Хто гэта? — запытаў Касцюк, калі нечаканая госця выйшла і ён вылез з-за печкі.

— Суседская дачка, Анюта Альхоўская. Можа, памятаеш? Бацьку яе немцы павесілі, а яна цяпер у настаўніцы выйшла...

Касцюк прамаўчаў. Ці ж мог ён не памятаць Рамана Альхоўскага, якога эсэсаўцы забілі па яго ж даносу.

Зверху ўніз: аўтаручка — пісталет у бачным і разабраным выглядзе, бязгукавы пісталет, ампулы з ядам.

— А вунь і Насця... — Маці прыпала да акенца. Сястра ўвайшла ў хату. У цемры яна ўбачыла незнаёмага мужчыну, спынілася ля парога. Брат і маці сустрэлі яе маўчаннем. Праз хвіліну Касцюк абхапіў худзенькія плечы сястры рукамі і ціха сказаў:

— Добры дзень, Насцечка...

(Працяг будзе)

КОНКУРС

15-годдзя

КАБ ПРЫНЯЦЬ УДЗЕЛ У ЛЯСАВАННІ УЗНАГАРОД, ТРЭБА АДКАЗАЦЬ НАЙМЕНШ НА ПАЛОВУ ПЫТАННЯЎ. ХТО АДКАЖА НА ЎСЕ 10 ПЫТАННЯЎ, ПРЫМАЕ ДВА РАЗЫ ЎДЗЕЛ У ЛЯСАВАННІ.

УЗНАГАРОДЫ

● Настольны сервіс ● электрычнае жалязка ● мужчынская кашуля I гат. ● купон матэрыялу на сукенку ● партфель—дыпламатка ● мужчынскі плашч-даждэвік ● мясарубка ● школьны касцюм для дзяўчынкі ● 20 узнагарод пацяшэння. Якія—пакуль тайна.

ТЭРМІН до 22. VII.

Важная дата паштовай пячаткі

1. ЯКІ ГІСТАРЫЧНЫ ДАКУМЕНТ АБВЯСЦІЎ ПАЎСТАННЕ НАРОДНАЙ ПОЛЬШЧЫ? КАЛІ І ДЗЕ ВЫДАНЫ?
2. ЯКІЯ ГАСПАДАРЧЫЯ ПЛАНЫ РАЗВІЦЦЯ КРАІНЫ РЭАЛІЗАВАЛА НАРОДНАЯ ПОЛЬШЧА? ЯКІ РЭАЛІЗУЕ ЗАРАЗ?
3. ГАЛОЎНЫЯ ДАСЯГНЕННІ НАРОДНАЙ УЛАДЫ.
4. КАМУ НАЛЕЖЫЦЬ КІРУЮЧАЯ РОЛЯ Ў НАШАЙ ДЗЯРЖАВЕ?
5. ЯКІ ЛАД БУДУЕ НАША КРАІНА?
6. ХТО і ДЗЕ ВЫСУНУЎ ЛОЗУНГ «1000 ШКОЛ НА 1000-ГОДДЗЕ»?
7. ЯКУЮ ЗАМЕЖНУЮ ПАЛІТЫКУ ВЯДЗЕ НАША КРАІНА? АБАВЯЗКОВА ПРЫКЛАД.
8. ЯКІЯ ТЫ ВЕДАЕШ НАЦЫЯНАЛЬНЫЯ МЕНШАСЦІ Ў ПОЛЬШЧЫ?
9. АБ ЧЫМ ГАВОРАЦЬ 69, 70, 71 ПАРАГРАФЫ КАНСТЫТУЦЫІ ПНР?
10. ЯКІЯ ФАКТЫ ЛІЧЫШ НЕАБВЕРЖНЫМІ ДОКАЗАМІ КЛОПАТАЎ ПАРТЫІ І ЎРАДА АБ БЕЛАРУСАХ У ПОЛЬШЧЫ?

КОНКУРС

6 ліпеня 1415 года прыгаворам святой інквізіцыі быў спалены на кастры Ян Гус.

СВЯТАЯ ІНКВІЗІЦЫЯ

Інквізіцыя ад лацінскага слова «inquisitio» (росыск) як судова - паліцэйскі орган была створана ў XIII стагоддзі рымскім папам Інакенціем III для барацьбы з т. зв. «ерэсямі» і для падаўлення вольналюбівай думкі. Інквізіцыя была незалежнай ад мясцовых судоў і сваёй дзейнасцю наводзіла жах на цэлыя мясцовасці. Гінулі людзі зусім невінаватыя. Даволі было звычайнага даносу, каб спаліць чалавека на кастры. Спаленне на кастры адбывалася, каб, згодна з царкоўнай заявай, «не праліваць крыві». Адзіным спосабам для абвінавачанага пазбегчы кары смерцю было прызнацца ва ўсім, што закідалася, ці то было праўдай ці не праўдай. У выпадку прызнання абвінавачанага замест таго, каб спаліць, саджалі на доўгія гады ў турму, а ўсю яго маёмасць царква забірала сабе.

Ахвярамі інквізіцыі ў Італіі былі такія вядныя вучоныя, як Джардана Бруна — астраном, які за свае навуковыя погляды (цвярдзіў за Капернікам, што не Сонца кружыцца вакол Зямлі, а наадварот — Зямля вакол Сонца) быў абвінавачаны ў ерэсі і спалены на кастры ў 1600 годзе, і яго вучань Люцыліо Ваніні. Праследваўся Галілей.

Найвышэйшага развіцця інквізіцыя дасягнула ў Іспаніі, дзе мела ўсебаковую падтрымку караля. Асаблівай зверскасцю выдзяляліся тут інквізітары Торквемада ў канцы XV стагоддзя і Зіменес дэ Сіснерос у пач. XVI стагоддзя. За час ад 1481 да 1508 г. г. іспанская інквізіцыя спаліла больш 30-ці тысяч асоб і 290 тысяч кінула ў турмы.

Масавае вынішчэнне цэлых мясцовасцей прывяло да таго, што з другой паловы XVI стагоддзя Іспанія занапала гаспадарча і культурна.

Дзейнасць інквізіцыі выклікала незадавальненне, бунты і паўстанні ў паасобных краінах. Адным з вельмі важных відаў супрацьдзеяння папскай уладзе ў XIV і XV стагоддзях была рэфармацыя. Відным рэфарматарам у Англіі быў Віклеф, у Францыі — Кальвін, у Германіі — Лютэр, у Чэхаславакіі — Ян Гус.

Гус быў выдатным праваднікам чэшскай рэфармацыі XV стагоддзя. Быў ён чалавекам высокаадукаваным. Ад 1403 года быў рэктарам Пражскага універсітэта. Выступаў супраць многіх дагматаў каталіцкай царквы, а перш за ўсё супраць багацця царквы і манастыроў, якія ўзбагачаліся праз інквізіцыю (дамініканцы і францысканцы). Гус прапаведваў «евангельскую прастату» і роўнасць паміж людзьмі. Вёў таксама дзейнасць, накіраваную на змяншэнне значэння немцаў у жыцці чэшскага народа. Гус жадаў сацыяльнага і нацыянальнага вызвалення чэшскага народа. Гэтым ён здабыў сабе шырокую папулярнасць і шмат прыхільнікаў. Каталіцкае духавенства трацілa аўтарытэт. І таму яно пачало барацьбу супраць Гуса.

У канцы 1414 года ў Канстанце быў скліканы сабор, куды быў запрошаны і Гус. Атрымаўшы абаронную грамату імператара, якая гарантавала яму поўную бяспеку, Гус паехаў на сабор. На саборы яго абвінавацілі ў ерэсі і па-здрадніцку схапілі і кінулі ў турму, закаваўшы ў кайданы. Сабор дамагаўся, каб Гус адрокся ад сваіх поглядаў, але той быў цвёрды. 6 ліпеня 1415 года Гус з гонарам прыняў смерць на кастры. На кастры былі спалены і яго бліжэйшыя сябры і шмат прыхільнікаў.

Смерць Гуса выклікала ў чэхаславацкім грамадстве хвалю вялікага абурэння, пачаліся вялікія народныя бунты супраць свецкіх і духоўных феадалаў. Гэтыя бунты перарадзіліся ў так званыя «гусіцкія войны». Але гэта ўжо асобная тэма.

УСЯКАЯ ЎСЯЧЫНА

ПАЖАР У ПАЖАРНІКАЎ

Пажарнікі ў Клевертале (штат Караліна) засталіся бяздомнымі. Іх дэпо згарэла да фундаменту. Хоць раз агонь адпомсціў сваім смяротэльным ворагам.

САБАКА ПРЫ ТЭЛЕФОННАЙ ТРУБЦЫ

— Калі я званіў да сваёй сястры, нехта падняў тэлефонную трубку, але замест голасу я пачуў толькі стогн і жаласлівы піск. Я зараз жа туды паехаў. Але ніхто не адчыняе дзвярэй. Мусіць, здарылася нейкае няшчасце.

Так гаварыў у паліцыі ў Вене ўсхваляваны чалавек.

Паліцыя зараз жа паехала на месца. На званок адказаў толькі брэх сабакі. Паліцыя паклікала пажарную каманду. Пажарнікі па драбіне праз акно ўлезлі ў памяшканне, але там нікога не было.

Справа выяснілася, калі вярнулася з горада гаспадыня. Аказалася, што сабака быў прывучаны здымаць тэлефонную трубку і клікаць гаспадыню, калі хто званіў па тэлефону. Сабака і ў часе адсутнасці гаспадыні падняў трубку і піскам паклікаў гаспадыню, што так спалохала яе брата.

ПУНКТУАЛЬНАСЦЬ УРАТАВАЛА ЖЫЦЦЁ

Трыццаць год прыходзіў на працу рахункавод Кноўлі з горада Дандзі (Швецыя) з такой пунктуальнасцю, што ніхто з яго супрацоўнікаў не памятаў, каб ён спазніўся хоць на адну мінуту. Таму, калі аднойчы ён не прышоў на час на працу, занепакоеныя таварышы зараз жа паехалі да яго, прадчуваючы штосьці нядобрае. Яны прыбылі ў час. Кноўлі знаходзіўся ў непрытомным стане. Ён затруўся газам, які даходзіў праз пашкоджаную інсталяцыю. Шыбкія меры, прадпрынятыя яго таварышамі, вярнулі яго да жыцця.

НАЙСТАРЭЙШЫ АЛЬПІНІСТ

83-гадовы Рыд з Новай Зеландыі вырашыў выканаць амбітны намер: здабыць другі па вышыні шчыт гары ў Новай Зеландыі — Рапэгу. Першая спроба дзесяць месяцаў таму назад не ўдалася. Цяпер ён дасягнуў сваёй мэты.

— Я думаю, знойдуцца неўзабаве яшчэ старшыя за мяне, якім удасца тое самае, — заявіў ён пасля сваёй перамогі.

АДПОМСЦІЛІ

Кіраўніцтва фабрыкі радыёпрыёмнікаў і тэлевізараў у Галандыі забараніла рабочым курыць у памяшканні фабрыкі. Яно развесіла ўсюды на тэрыторыі фабрыкі лозунгі, якія гаварылі аб шкоднасці курэння для здароўя. А праз некалькі дзён пасля знайшлі рабочыя пры сваіх варштатах адозвы, у якіх даказвалася, наколькі шкодныя для вачэй, вушэй і самапачуцця радыёапараты і тэлевізары.

Ці гэта культура...

Калі бачыш культурныя ўстановы з закалочаным уваходам — гэта не робіць прыемнага ўражання. А ў Заблудове справа якраз так і выглядае.

Заблудаў — невялікая мясціна, якая славілася ў вяках першымі друкарнямі на ўсходняй славяншчыне, цяпер... не мае нават святліцы. Праўду сказаць, святліца то ёсць, але, мабыць, толькі для таго, каб на яе дзвярах вісеў замок.

Будынак, у якім знаходзіцца святліца, патрабаваў рамонту, і ў лістападзе 1958 года яго вырашылі адрамантаваць. Правесці рамонт заблудоўскай святліцы Аддзел асветы пры Прэзідыуме павятовай рады нарадовай у Беластоку даручыў грамадзяніну Заблудова Юрыю Бялецкаму. Дробны рамонт ячшэ да гэтага часу не закончаны. Грамадзянін Бялецкі з самага пачатку вырашыў, што лішняя залатоўка не будзе залішне абцяжваць кішэню, тым больш, што яна дзяржаўная. Вось і паклаў ён сабе ў кішэню гэтых дзяржаўных залатовак аж 18 тысяч. А робіцца гэта проста. Калі грам. Бялецкі бяліў сцены раз, то ў рахунку пісаў, што два разы. Так было і з другімі працамі — а грошыкі цяклі добрым ручайком.

Махінацыі Бялецкага пайшлі ў пракуратуру, але адтуль не выйшлі.

Ці іх таксама паклалі ў кішэнь, як Бялецкі 18 тысяч?

Старшыня Прэзідыума грамадскай рады нарадовай у Заблудове некалькі разоў звярталася ў справе святліцы да павятовага Аддзела асветы, а ў прыватнасці да гр. гр. Грыгарчука і Гжэндзяна, якія спачатку многа абяцалі, нічога не рабілі, а пасля гр. Гжэндзян перастаў нават падыходзіць да тэлефона, а словы старшыні МРН у Заблудове адбіваліся ад яго, як прыслабуты гарох ад сцяны.

Больш таго. Аддзел асветы пры ПРН не мае нават плана і каштарыса рамонту.

А памяшканне для святліцы мае залу, якую рэдка дзе знойдзеш (18 x 8 метраў). Хацелася б бачыць яе адрамантаванай і аддана́й у карыстанне моладзі на дзень 22 ліпеня, дзень 15 — годдзя нашай дзяржавы.

П. ЧАРНЯКЕВІЧ

ПАЖАР...

Вяселле было ў поўным разгары ў В. Курцэвіча ў вёсцы Гураны (Сакольскі пав.). Госці культурна бавіліся. І вось у гэты час адна жанчына заўважыла, што пачаў гарэць лес. І калі гэта вестка дайшла да ляснічага Я. Чэсновіча, які таксама быў запрошаны на вяселле, ён хутка разам з Р. Турычам, З. Міранам і яшчэ некалькімі асобамі, ні хвіліны не чакаючы, на веласіпедах паехалі ратаваць лес. Прыехала таксама пажарная ахова з Гарадка і ўсім разам доўга прыйшлося змагацца з агнём. Працавалі ўсе самаахвярна і ўрэшце пагасілі пажар лесу, які выкліканы быў недакуркам папяросы.

Міхась АСТРОЎСКІ
вёска Гураны
Сакольскі павет

...ЛЕСУ

Нядаўна паміж вёскамі Грабаркай і Мілейчыцамі (Сямяціцкі пав.), мусіць, ад іскры з трактара загарэўся малады лес. Дзякуючы энергічнай працы пажарнай аховы з Мілейчыц, а таксама моладзі з вёскі Грабарка пажар хутка быў пагашаны. Згарэў толькі 1 гектар лесу.

Уладзімір КОЛАС
Мілейчыцы
Сямяціцкі павет

Сельгасгурткі на Гайнаўшчыне дзейнічаюць

СЕЛЬСКАГАСПАДАРЧЫЯ КОНКУРСЫ

Сельскагаспадарчыя гурткі ў Гайнаўскім павеце вядуць даволі цікавыя конкурсы. Арганізавана ўжо 88 конкурсаў. Вось, напрыклад, у Койлах існуе конкурс кармлення быдла, у якім прыняло ўдзел 5 гаспадароў. Яны кормяць кароў па ўказаннях агранома. Юльян Тарасюк за 20 дзён кармлення кароў па ўказанню агранома атрымаў ад адной каровы на 6 літраў малака больш. Павaжна ўзрос таксама тлушч малака. Існуе таксама конкурс будовы сіласаў, у якім бярэ ўдзел 7 груп гаспадароў. Найлепш да гэтага часу працуе група сялян з сельгасгуртка ў Тарнопалі. Там удзел у конкурсе бярэ 8 гаспадароў. 5 з іх ужо выбудавалі вялікія сіласныя ямы. Астатнія гаспадары не выбудавалі, бо ГС у Нараўцы не забяспечыў цэментам.

Вапнаванне глебы ў Гайнаўскім павеце да нядаўна было амаль незнаёмае. Але дзякуючы дзейнасці сельскагаспадарчых гурткоў кіслую глебу вапнуе ўсё больш і больш гаспадароў. Сельгасгурток у Арэшкаве закупіў 10 тон вапны, сельскагаспадарчыя гурткі ў Дубінах, Тарнопалі і Новабярозове па 6 тон. Да гэтай пары закуплена ўжо 38 тон, а на 150 тон сельгасгурткі зламылі заказ.

МІКОЛА САПЕШКА
Гайнаўка

Тапалянскія цёты.
Фота — В. Баршчэўскі

У гонар 15-годдзя народнай улады

Цяжкая справа праехаць па глінiстай дарозе пасля дажджу, альбо на пачатку зімы, у познюю восень падчас непагоды.

Ад вёскі Пілікі (Бельскі пав.) да шашы такой дарогі было 2 км. Але гэта было, цяпер ужо амаль няма, бо жыхары Пілікаў пастанавілі ў гонар 15-годдзя народнай улады выбрукаваць яе. І работа цяпер у поўным разгары. Сяляне вязуць жвір і каменне, адным словам, актыўна ўзяліся за працу.

Я. БЕРАЗАВЕЦ
вёска Лапухоўка

ПЕРАДАВЫ гаспадар

Каб усе гаспадары былі такія дысцыплінаваныя, як Марк Беразавец з Ласінкі (Гайнаўскі пав.), дык секвестратары не мелі б работы. Ён ніколі не мае залегласці ў падатку, штрафоўцы, у абавязковых пастаўках збожжа, мяса і бульбы. Больш таго, гэты гаспадар разлічваецца з дзяржавай датэрмінова.

Марк Беразавец найлепш сочыць за чысцінёй і парадкам у хаце, на панадворку, у садзе. Не любіць ён і яго сям'я балагану, непарадку. Прыемна пабыць у яго сядзібе.

І каб усе сяляне так любілі чысціню і парадак у сваёй сядзібе, як Марк Беразавец, дык гігіена нашых вёсак была б на высокім узроўні.

ЯНКА ЗЯЦЬ
вёска Ласінка
Гайнаўскі павет

Прычына ў цэнах

Усе мы добра ведаем, што маладыя свінні даюць больш мяса, а менш сала, што да года іх лёгка можна ўкарміць на 100 кілаграмаў. Адным словам, лепш гадаваць прыкладна 10 месяцаў некалькі вяпрукоў, чым аднаго год і больш і ўкарміць яго на 150 кг. — 180 кг. жывой вагі. Ды вырошчванне аднаго кілаграма жывой вагі вяпрука вагай 80 — 100 кг. менш каштуе, чым вагай 150 — 180 кг. Ды ў нашай краіне адчуваецца ў пэўным сэнсе недахоп мяса, а занадта многа саланіны. Аб гэтым пачынаюць усё больш гаварыць і пісаць. Аднак сяляне пераважна кормяць свіней да цяжкай вагі, а вагай 80 — 100 кг амаль не прадаюць. У чым прычына?

Мне здаецца, што галоўная прычына заключаецца ў класіфікацыі і цэнах. Бо як больш 150 кг жывой вагі кормніка, дык ён ідзе ў I і II катэгорыю, і тады за адзін кілаграм жывой вагі значна больш плацяць, чым за III ці IV катэгорыі. А каб было інакш, каб за свінні з меншай вагай больш аплачвалі за 1 кілаграм жывой вагі, чым за свіней цяжкай вагі, тады было б сапраўднае матэрыяльнае зацікаўленне сялян у дастаўцы на рынак кормнікаў з нізкай вагай. Тады, напэўна, не адчуваўся б брак мяса і вялікія лішкі саланіны.

Нестар ПЕРАВОЙ
Бельск - Падляскі

БЕЛАСТОЧЧЫНА

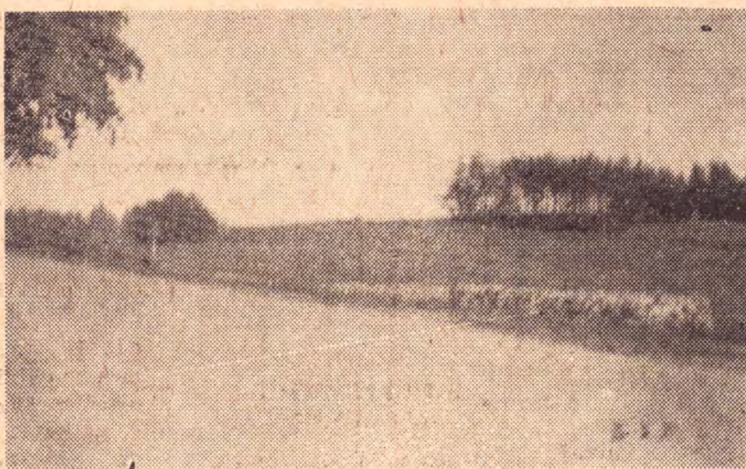

Аколіцы Каралёвага Моста.
Фота — Ч. Петрэк

ПАПРАЎКА

У нумары за 21 чэрвеня ў артыкуле К. Пятэльскага «Будзем гатовыя» з віны рэдакцыі памылкова напісана «найменшы валаём велічынёю ў якіх 1000 — 2000 квадратных метраў...», замест «найменшы валаём велічынёю ў якіх 1000 — 2000 літраў...».

За памылку перапрашаем аўтара і чытачоў.

„NIWA"

Organ ZG BTSK. Adres ZG BTSK: Białystok. M. C. Skłodowskiej 7. tel. 54-14.
Redaguje Kolegium. Adres redakcji: Białystok. ul. Wesołowskiego 1. tel. centr. 37-41. red. naczelny i sekretariat 25-89.
Wydawca Białostockie Wydawnictwo Prasowe RSW „Prasa"
Warunki prenumeraty w Polsce: miesięcznie — 2.40 zł kwartalnie — 7.20 zł półrocznie — 14.40 zł rocznie — 28.80 zł.
Wpłaty kierować na PKO 12-6-1312 w Białymstoku dla PUPiK „Ruch". Na odwrocie należy zaznaczyć na jaki adres dokonano wpłaty i podać tytuł pisma.
Prenumeratę na „Niwę" przyjmują również wszystkie urzędy pocztowe i listonosze w całym kraju. Cena prenumeraty za granicą: kwartalnie — 10.15 zł. półrocznie — 20.30 zł. rocznie — 40.60 zł. Należność na prenumeratę za granicą wpłacać na konto — PKO 1-6-100020 PKWZ „Ruch" Warszawa.
Zamówienia na „Niwę" z krajów europejskich jak i zamorskich (z wyjątkiem krajów demokracji ludowej) należy kierować pod adresem CHZ „ARS POLONIA" Warszawa Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi $ 4.16 Nkł. 5150 Bltk. P-3

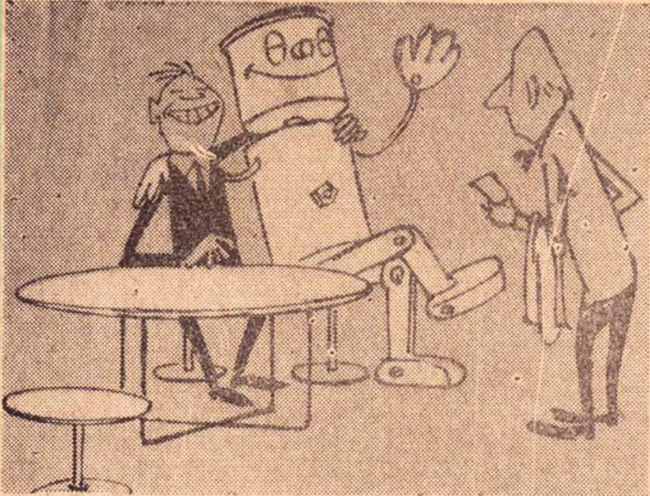

— Адзін каняк, адзін бензін!

(«Савецкі Саюз»)

У судзе

Адну жанчыну судзілі за гарэлку. Суд прысудзіў 6 месяцаў турмы. Калі суддзя прачытаў прысуд, жанчына заламала рукі і кажа:

— Дзякуй Богу, о то цяпер улада, яшчэ такой і не было. Я ўжо думала, паміраць буду, а ян- мне яшчэ 6 месяцаў жыцця прыбавілі.

Генек Беразавец
Лапухоўка
п-та Ласінка
Гайнаўскі павет

ГЭЙ, ГАРАДОК

Далёка ідзе чутка аб Гарадку на зямлі Беластоцкай. У Міхалове і Супраслі кожны што - небудзь ведае аб Гарадку.

Апавядаюць там, як жыве ў Гарадку жанчына, не маладая і не старая, па прозвішчу Мушынская, а па прызванню — грамадская культработніца.

Мала ёй было харавога гуртка, яна і драмкалектыў арганізавала, сама п'есы перапрацоўвае. Дайце гэтай грамадзяначцы п'есу на 20 дзеючых асоб, яна гэтую п'есу паставіць на сцэне з васьмю выканаўцамі, ды так, што і сам аўтар не будзе мець прэтэнзій.

Я, праўда, гэтых п'ес не бачыў з-за боязні. Можа, грамадзяначка Мушынская забівае артыстаў на сцэне, а я гэтага бачыць не хачу (баюся папасціся ў сведкі па ўгалоўнай справе).

Гарадоцкі гурток выступае ў бліжэйшых вёсках, хаця трэба сказаць, што ў Гарадку самадзейны гурток маленькі, а ў Беластоку — вялікі.

Вялікаму караблю, як гаворыцца, вялікае і плаванне. Таму беластоцкі калектыў паварочвае нос да Варшавы, марыць выступаць у Мінску, ды толькі адна цяжкасць выскаквае — няма чаго паказваць у вялікіх гарадах. Развінцілася праграма.

Калі здараецца выступленне ў Беластоку, кіраўнікі мастацкай самадзейнасці, бегаюць па горадзе ў пошуках аўтамабіля. У чым справа? — Трэба ж даехаць да Гарадка, зямным паклонам грамадзянцы Мушынскай пакланіцца і выпрасіць пару артыстаў.

Часамі гэта ўдаецца, і тады Гарадок выручае вялікі карабель з вялікім плаваннем.

Зрэшты, ёсць у гэтым і добры бок: ніхто не адважыцца сказаць, што няма ў нас сувязі з вёскай. Хоць, праўда, дыскусій і спрэчак па гэтай справе ў нас больш.

А ў Гарадку, з-за браку часу на размовы, займаюцца рэпетыцыямі.

А, можа, гэта таму, што грамадзяначка Мушынская не мае сіл спаборнічаць у красамоўстве з нашымі дзеячамі, хто ў гэтым разбярэцца без паўлітра?

А вы, дарагія чытачы, калі сумуеце за культурнымі відовішчамі, кінце кліч: «Гэй, Гарадок, завярні к нам, дружок!».

Можа, у Гарадку вас пачуюць і прыдуць (замест беластоцкай мастацкай самадзейнасці).

Дзядзька Лявон

Міхалоўскія ЖАБРАКІ

Някепская ў Міхалове (Беластоцкі пав.) ёсць гаспода. Але чалавек, які ўжо раз у ёй абедаў, другі раз не вельмі ахвотна туды заходзіць. Гэтая гаспода з'яўляецца ўласнасцю не толькі мясцовага ГС, але і... «уласнасцю» мясцовых жабракоў і «нябесных птахаў». А ёсць іх некалькі.

Зразумела, што найбольш «даходным» месцам для жабрацтва з'яўляецца буфет і тут непадзельна пануе энергічны «нябесны птах», Вілі Лісоўскі.

Заходжу нейк у гасподу на абед. Бачу, падыходзіць да мяне незнаёмы.

— Дзень добры, чэсць, як жывеш? — радасна ўсклікае. — Што, не помніш мяне, забыўся?!

Думаю сабе ў гэты момант: — А то што такое, здаецца, усіх знаёмых дасканала памятаю.

— Я — Лісоўскі, — прадстаўляецца мне незнаёмы.

Якраз у маёй радні ёсць Лісоўскія. І што думаеце, я паверыў, што ён мой знаёмы, хаця ніяк не мог прыпомніць яго твару.

У міжчасе Вілі Лісоўскі не «марнаваў» часу на ўспаміны, дзе і калі мы бачыліся. Крыкнуў у буфет, каб падрыхтаваць нам паўлітра і закуску.

Селі мы за стол. Выпілі па-сваяцку. Раптам Лісоўскі папрасіў у мяне прабачэння — на хвілінку выйдзе ён у туалет. Чакаў я яго паўгадзіны, чакаў гадзіну. Няма Лісоўскага. Хацеў пайсці ўжо, паглядзець, што з сябрам сталася ў туалеце, але тут клапатліва загарадзіла мне дарогу афіцыянтка з рахункам у руцэ. — Эх, думаю, было не было, як за сваяка то і цэлы рахунак можна заплаціць.

Заплаціў, афіцыянтка падзякавала. Каля выхаду перапыніў мяне лысы, падобны на вазака незнаёмы і ціха кажа проста ў мае п'яныя вочы:

— І вас гэты «амант» надуў на паўлітра?! — і ўсміхнуўся безнадзейна.

Тут я нечакана зразумеў, што гэтага «сваяка» і «кумпля» я бачыў упершыню.

Перад гасподай Вілі Лісоўск таксама не было відаць... След па ім прастыў у той мой службовы вечар.

Толькі пасля я даведаўся, што мае міхалоўскія «сваякі» Лісоўскія маюць сваю даўнюю ашуканскую традыцыю. Брат Вілі — Юры — ужо невядома каторы раз сядзіць у турме за ашуканскія махінацыі. Гэтым разам дзесь у вёсках пад Беластокам выдаваў сябе за пракуратара і наіўным гаспадарам за багатыя «хабары» абяцаў «уморыць» іх судовыя справы.

А і сам Вілі з'яўляецца дастойным братам Юрка.

Іншыя «нябесныя птахі» у параўнанні з Вілі — гэта жабракі. Так сказаць, Вілі «расставіў іх па кутках».

Ванька - Андрушка псуе гасцям апетыт у ядальным пакоі гасподы. Корміцца, як кот, рэшткамі абедаў і скуркамі каўбас. Шнырае там ад раніцы да вечара. Часамі на вялікую яго ўцеху застанецца недапітая шклянка гарэлкі. Дапівае яе з роскашшу, як мядовы нектар. Выглядае жудасна — засліненны, апухлы, з сінякамі, абарваны. Маўклівы чапляецца да ўсіх, апрача... міліцыянтаў.

Цётка Серафіма «пануе» цэлымі днямі ля дзвярэй і перад гасподай. Яна з'яўляецца вялікай атракцыяй для мясцовай нуднай моладзі. За куфаль піва дае «парнаграфічныя сеансы» — на дурную ўцеху ўсім местачковым мужыкам. Нават міліцыя часамі лісліва ўсміхаецца, задорна зсунуўшы шапку на патыліцу.

Ці не настаў «вышні» час ліквідаваць гэтую міхалоўскую «атракцыю»?!

Прапануем наступнае: здаравеннага Вілі пераканаць у патрэбе працаваць; Ваньку адправіць у апякунскі шпіталь, а Серафіму палячыць у шпіталях для алкаголікаў.

Сакрат.

ПАРТРЭТ ЖОНКІ

(«Кракадзіл»)

ТРАПНАЯ АЦЭНКА

Даўно - даўно да дырэктара оперы ў Казані прыйшлі два маладыя мужчыны. Яны заявілі, што хочуць стаць спевакамі.

Дырэктар загадаў заспяваць ім па чарзе, пасля чаго сказаў свае меркаванні:

— Вас я прыму на тры месяцы, на спробу, — аб'явіў першаму...

— А ў вас, — з іроніяй звярнуўся да другога, — няма ніякіх спявацкіх здольнасцей.

Першым кандыдатам быў пазнейшы вялікі пісьменнік Максім Горкі, а другім... спявак сусветнай славы Фёдар Шаляпін.

ЗАСЛУГА

Дзюма - бацька вельмі горача біў брава, калі закончыўся спектакль па п'есе «Дэмі монд» якую напісаў яго сын.

Пасля прадстаўлення сказаў камусьці:

— Гэтая п'еса толькі дзякуючы мне карыстаецца такім поспехам.

— Як жа так? Няўжо гэта ваш твор?

— П'еса - не, толькі аўтар.

У ВОЛЬНЫ ЧАС

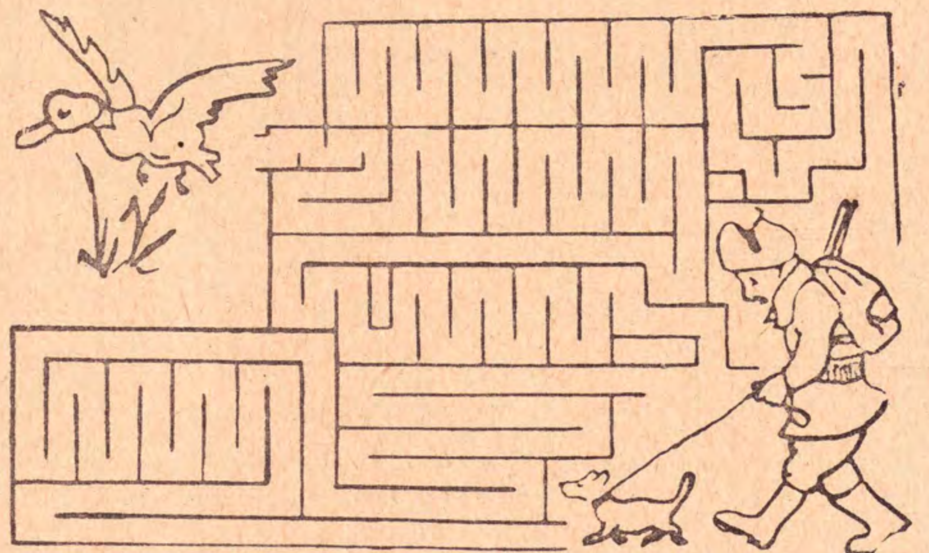

Памажыце паляўнічаму знайсці дарогу да качкі.